

Élet az esztenán

Kiskoromban rengeteg időt töltöttem a nagyszüleimnél, Erdélyben, egy kis faluban, Alsósófalván. A kertben álló hatalmas meggyfáról folyton az esztenákat lestük, ahová sajtért és ordáért jártunk.

Közel tíz év elteltével ismét a mamám kertjében sétálgattam, és kerestem a környező dombokon az eldugott esztenákat, hiába. A faluban aztán hamar megtudtam, hogy jóval messzebb laknak a pásztorok, mint ahogy arra gyerekkori élményeim alapján emlékeztem. Több kilométer gyaloglás után jutottam csak fel a hegyre, a fából eszkábált kis kunyhókhoz. A pásztorok kutyái nem túl szívélyesen fogadtak, de szerencsémre a nyolc éves Ottó hamar elkergette őket. Csupán néhány órát töltöttem odafent, megnéztem, hogyan terelik össze és fejik meg több mint ötszáz juhot szürkületkor, aztán pár kiló sajttal és néhány kockával a gépemben visszaindultam a faluba. Másnap ismét ellátogattam a Szép családhoz, és ekkor már eldöntöttem, hogy egy hosszabb anyagot fogok készíteni róluk.

Másfél év telt el azóta. Ez idő alatt teljesen elfogadtak, és betekintést engedtek hét-köznapjaikba. Ahogy megtudtam, számukra az első, hó nélküli téli hónapok a legkeményebbek. Novemberben már beköszöntenek a mínuszos éjszakák, befagynak a patakok, és egyre többször környékezik meg a medvék a kosarakat, ahova a juhokat hajtják be éjszakára. Ezért aztán két pásztor mindig az állatok mellett alszik, egy fadóbozban, ahol paplannal és szivaccsal védekeznek a hideg ellen. Miközben a gyerekek naponta több kilométert gyalognak az iskoláig és vissza.

Legutóbb, mikor ott jártam, drasztikusan leesett a hőmérséklet egyik napról a másikra. Mire eljött a reggel hó lepte el a falut és a környező hegyeket. Azonnal útnak indultam a majorházhoz, minimális felszereléssel, ami egy gépvázat, egy optikát és pár tekerecs fekete-fehér filmet jelentett. Csak nehezen jutottam fel a kaptatón, ami a helyiek számára tulajdonképp egy domb. Ahogy felértem, csak még jobban fáztam, mivel az apró faházak között akadálytalanul zúgott a szél. Ahogy beléptem az ajtón, megpillantottam Ottót és tizenhárom éves nővérét, Rozit nyakig betakarózva, az ágyban, sapkával a fejükön.

Nagyon meglepődtem, hiszen azt hittem, rég az iskolában a helyük.

– Hát ti? Nem az iskolában vagytok? – kérdeztem.

– Nem, mert leesett a hó, és nincs cipőnk, amiben el tudnánk menni.

Majd visszabújtak, és nyakig betakarózva tovább aludtak a hidegben.

Édesanyjuk épp fát aprított, hogy egy kis meleget csináljon. Kezét már vörösre marta a fagy, gumicsizmája talpán hatalmas repedés tátongott. Miközben sürgött-forgott, csak mintegy félvállról jegyezte meg bosszúsán: várhatott volna ez az idő még pár hétig.

Délutánra elolvadt a hó, de a hideg megmaradt.

– Mindig várjuk a telet, amikor végre haza tudunk menni a faluba, és nem kell a juhokkal foglalkozni – tetten még hozzá az asszony.

Ott tartózkodásom ideje alatt, annak ellenére hogy igen szerény körülmények között éltek mindennapjaikat, igyekeztek mindent megosztani velem, akaratom ellenére.

Az alábbi rövid történet talán érzékeltetni képes helyzetüket. Egy őszi napon Ottót vártam az egyik esztenához vezető úton, épp az iskolából tartott hazafelé. Mikor odaért hozzám, nem szólt egy szót sem, csak ballagtunk tovább egymás mellett. Senkit nem találtunk a majorháznál.

Ottó ledobta a táskáját, majd lázas keresésbe kezdett. Pár pillanat múlva egy hatalmas vajás kenyérral a kezében ült a székre, bámult ki az ajtón. De még ezután sem szólt semmit, egyedül a kenyérral foglalkozott. Láttam rajta, hogy nagyon éhes volt, és ezért nem szólt hozzám. Beállítottam a gépemet, majd exponáltam. De még a hangos kattanáásra sem figyelt fel.

Miután elmajszolta a kenyeret, végre rám nézet, és motyogott is valamit, de nem értettem, és mindegy is volt. Láttam rajta, hogy megnyugodott, és azt is, mennyire elfáradt.

A téli napok küzdelmeivel a hátuk mögött, a pásztorok minden évben megfogadják, hogy jövőre nem vállalják ezt a kíméletlen életet, de aztán beköszönt a következő év, és minden folytatódik változatlanul.

A tavaszi és nyári hónapok ugyan könnyebben telnek, de a tél mindig hideg és kiszámíthatatlan. A juhokat pedig minden nap ki kell hajtani, hiába esik, hiába fúj.

LÁSZLÓ VÉGH

Life in the *esztena*

This photo essay aims at documenting the living conditions of young shepherds in a small village in Transylvania.

